

Artykuł 30

Udział w życiu kulturalnym, rekreacji, wypoczynku i sporcie

1. Państwa Strony uznają prawo osób niepełnosprawnych do udziału, na zasadzie równości z innymi osobami, w życiu kulturalnym i podejmą wszelkie odpowiednie środki w celu zapewnienia, że osoby niepełnosprawne:

(a) będą miały dostęp do materiałów w dziedzinie kultury w dostępnych dla nich formach,

(b) będą miały dostęp do programów telewizyjnych, filmów, teatru i innego rodzaju działalności kulturalnej, w dostępnych dla nich formach,

(c) będą miały dostęp do miejsc działalności kulturalnej lub usług z nią związanych, takich jak teatry, muzea, kina, biblioteki i usługi turystyczne oraz, w miarę możliwości, będą miały dostęp do zabytków i miejsc ważnych dla kultury narodowej.

2. Państwa Strony podejmą odpowiednie środki w celu zapewnienia, że osoby niepełnosprawne będą miały możliwości rozwoju i wykorzystywania potencjału twórczego, artystycznego i intelektualnego, nie tylko dla własnej korzyści, ale także dla wzbogacenia społeczeństwa.

3. Państwa Strony podejmą odpowiednie kroki, zgodne z prawem międzynarodowym, w celu zapewnienia, że przepisy chroniące prawa autorskie nie będą stanowiły nieuzasadnionej lub dyskryminacyjnej bariery dla osób niepełnosprawnych w dostępie do materiałów w dziedzinie kultury.

4. Osoby niepełnosprawne będą uprawnione, na zasadzie równości z innymi osobami, do uznania ich szczególnej tożsamości kulturowej i językowej, w tym języków migowych i kultury osób głuchych, a także do uzyskania wsparcia w tym zakresie.

5. W celu umożliwienia osobom niepełnosprawnym udziału, na zasadzie równości z innymi osobami, w działalności rekreacyjnej, wypoczynkowej i sportowej, Państwa Strony podejmą odpowiednie środki w celu:

(a) zachęcania osób niepełnosprawnych do udziału, w możliwie najszerszym zakresie, w powszechnej działalności sportowej na wszystkich poziomach i popierania tego udziału,

(b) zapewnienia osobom niepełnosprawnym możliwości organizacji i rozwoju działalności sportowej i rekreacyjnej uwzględniającej niepełnosprawność oraz możliwości udziału w takiej działalności i, w tym celu, zachęcania do zapewniania, na zasadzie równości z innymi osobami, odpowiedniego instruktażu, szkolenia i zasobów,

(c) zapewnienia osobom niepełnosprawnym dostępu do miejsc uprawiania sportu, rekreacji i turystyki,

(d) zapewnienia dzieciom niepełnosprawnym dostępu, na zasadzie równości z innymi dziećmi, do udziału w zabawie, rekreacji i wypoczynku oraz działalności sportowej, włączając taką działalność w ramy systemu szkolnego,

e) zapewnienia osobom niepełnosprawnym dostępu do usług świadczonych przez organizatorów działalności w zakresie rekreacji, turystyki, wypoczynku i sportu.

1. UZNANIE I PROMOWANIE PRAWA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH DO UDZIAŁU, NA ZASADZIE RÓWNOŚCI Z INNYMI OSOBAMI, W ŻYCIU KULTURALNYM

Konstytucja przewiduje w artykule 73, że każdemu zapewnia się wolność twórczości artystycznej, badań naukowych oraz ogłaszania ich wyników, wolność nauczania, a także wolność korzystania z dóbr kultury.

Ustawa o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej nie przewiduje szczególnych uprawnień wynikających z niepełnosprawności – osoby niepełnosprawne uczestniczą w działalności kulturalnej i korzystają z dóbr kultury na zasadach ogólnych.

Ustawa o grach hazardowych ustanowiła Fundusz Promocji Kultury, na który przeznaczana jest część (20% wpływów z dopłat do stawek, cen losów lub innych dowodów udziału w grze w grach liczbowych, wideoloterii, loterii pieniężnych i gry telebingo). Środki funduszu przeznacza się wyłącznie na promowanie lub wspieranie między innymi działań na rzecz dostępu do dóbr kultury osób niepełnosprawnych. Dysponentem funduszu jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Szczegółowe postanowienia dotyczące wykorzystywania środków Funduszu zawiera Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w sprawie szczegółowych warunków uzyskiwania dofinansowania realizacji zadań z zakresu kultury, trybu składania wniosków oraz przekazywania środków z Funduszu Promocji Kultury

Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych powołała Fundusz Promocji Twórczości, którego środki Funduszu przeznacza się między innymi na pokrycie w całości lub w części kosztów wydań dla niewidomych. Budżet na dofinansowania wydań wynosił w:

- 2008 roku – 39.324 zł (w tym Towarzystwo Muzyczne im. E. Kowalika otrzymało 19.824 zł na książkę „Czytanie głosem, t I-III.”),
- 2009 – 81.000 zł,
- 2010 – 90.000 zł,

W 2009 i 2010 żaden wydawca nie złożył wniosku o publikację dla niewidomych.

Rozporządzenie Ministra Kultury z 17 stycznia 2003 roku w sprawie podmiotów uprawnionych do występowania z wnioskiem o przyznanie środków z Funduszu Promocji Twórczości oraz wymogów formalnych, jakim powinien odpowiadać ten wniosek reguluje szczegółowo kwestie wykorzystywania środków Funduszu.

Ustawa o bibliotekach stanowi, że biblioteki organizują i zapewniają powszechny dostęp do zasobów dorobku nauki i kultury polskiej oraz światowej.

Centralna Biblioteka Niewidomych zapewnia obsługę biblioteczną niewidomych oraz koordynuje działalność pokrewnych bibliotek i instytucji. Biblioteka ma Dział Książek Brajlowskich, Dział Książki Mówionej, Dział Zbiorów Cyfrowych, Dział Informacji Tyflogicznej.

Zbiory biblioteczne udostępniane są w czterech formach: wypożyczanie zbiorów osobom przychodzącym do Biblioteki, przesyłanie za pośrednictwem poczty, udostępnianie drogą internetową zbiorów w zapisie cyfrowym, dowóz książek do czytelników (starszych i unieruchomionych chorobą w domu) mieszkających w Warszawie i okolicach. Biblioteka obsługuje rocznie ponad 15 tysięcy czytelników w kraju i za granicą. Liczba czytelników stale wzrasta, w tym dzieci i młodzieży. Ze zbiorów Biblioteki korzystają polscy czytelnicy zamieszkali w krajach europejskich, w USA, Australii, Kanadzie, w Izraelu i Japonii. Książki udostępniane są w standardzie Daisy oraz w formacie odtwarzacza NPN-Czytak. Od 2007 roku książki wypożyczane są on-line, przez Internet dla czytelników Działów Książki Mówionej oraz Zbiorów Cyfrowych.

W Bibliotece są zatrudnione osoby niewidome, w tym również z innymi niepełnosprawnościami oraz osoby słabo widzące i widzące. Jest to wysoko wykwalifikowany zespół gwarantujący fachową i zyczliwą obsługę czytelników.

Muzeum Tyflogiczne wchodzące w skład Działu Informacji Tyflogicznej jest jednym z nielicznych tego typu na świecie. Gromadzi ono przedmioty (w ich historycznym rozwoju) używane przez niewidomych i słabo widzących w różnych dziedzinach życia. Muzeum

prezentuje również twórczość środowiska: muzyczną - organizując liczne koncerty, plastyczną - urządzając wystawy rzeźby, malarstwa, tkactwa oraz literacką - wieczory poetyckie i literackie. Co wtorek odbywają się cykliczne spotkania, na których prezentowany jest dorobek artystyczny osób niewidomych i słabo widzących. Prowadzone są lekcje biblioteczne połączone ze zwiedzaniem Biblioteki dla uczniów i studentów.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych przewiduje, że do zadań powiatu należy dofinansowanie między innymi kultury osób niepełnosprawnych. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych o dofinansowanie organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki dla osób niepełnosprawnych mogą ubiegać się osoby prawne i jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, jeżeli działalność na rzecz osób niepełnosprawnych prowadzą co najmniej przez 2 lata przed dniem złożenia wniosku, udokumentują zapewnienie odpowiednich do potrzeb osób niepełnosprawnych warunków technicznych i lokalowych do realizacji zadania oraz udokumentują posiadanie środków własnych lub pozyskanych z innych źródeł na sfinansowanie przedsięwzięcia (imprezy sportowe, kulturalne, rekreacyjne i turystyczne) w części nie objętej dofinansowaniem ze środków Funduszu. Wysokość dofinansowania może wynosić do 60% kosztów przedsięwzięcia. W 2009 roku 264.467 osób niepełnosprawnych, w tym 200.296 dorosłych i 64.171 dzieci i młodzieży uczestniczyło w imprezach sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych dofinansowanych ze środków PFRON. Wydatkowano na ten cel 12.323.482 zł.

Organizowanie lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich imprez kulturalnych dla osób niepełnosprawnych wspierających ich aktywność w tej dziedzinie może być zlecane fundacjom oraz organizacjom pozarządowym, z wykorzystaniem środków PFRON, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie rodzajów zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zleczanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym.

W 2009 roku największy udział wśród zadań zleczanych przez samorządy wojewódzkie fundacjom i organizacjom pozarządowym prowadzących działalność na rzecz osób niepełnosprawnych o charakterze regionalnym miały imprezy kulturalne, sportowe, turystyczne i rekreacyjne.

2. DOSTĘPNOŚĆ URZĄDZEŃ KULTURALNYCH, SŁUŻĄCYCH WYPOCZYNKOWI I TURYSTYCE, SPORTOWYCH, ZWŁASZCZA POPRZEZ OBWAROWANIE ODPOWIEDNIMI WARUNKAMI DOSTĘPU DO DOSTAW PUBLICZNYCH I FINANSOWANIA ZE ŚRODKÓW PUBLICZNYCH

Instytucje kulturalne podległe MKiDN są pod względem funkcjonalnym w większości dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. W części obiektów (dotyczy to zwłaszcza obiektów o charakterze zabytkowym), całkowita likwidacja barier jest bardzo trudna lub niemożliwa ze względu na wymogi konserwatorskie ewentualnie bardzo wysokie koszty. Zgłaszane przez instytucje potrzeby w tym zakresie są stopniowo realizowane, a podejmowane inwestycje związane z modernizacją obiektów realizowane są z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych.

Przykłady działań podjętych przez instytucje kultury:

- Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku: w celu przystosowania siedziby Centrum do potrzeb osób niepełnosprawnych, w 2010 roku dokonano modernizacji toalet znajdujących się w budynku Muzeum Rzeźby Współczesnej. Sala wystawiennicza

budynku Muzeum znajduje się na poziomie 0, nie ma barier dostępu dla osób niepełnosprawnych. W Centrum zatrudniony jest jeden pracownik z orzeczeniem o niepełnosprawności.

- Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski w Warszawie: w różnorodnych projektach edukacyjnych realizowanych przez Centrum systematycznie uczestniczyły klasy i grupy integracyjne z terenu Warszawy. Tego rodzaju przedsięwzięcia są tradycyjną formą działania Centrum.
- Teatr Narodowy w Warszawie: w 2010 roku rozszerzony został zakres pokazów spektakli z audiodeskrypcją, organizowanych od 2009 roku we współpracy z Fundacją Dzieciom „Zdażyć z Pomocą”. Raz w miesiącu organizowane były pokazy przedstawień z audiodeskrypcją (przeznaczone dla osób niewidomych i słabo widzących) oraz z napisami dla osób niesłyszących. Teatr Narodowy zatrudnia 4 osoby z orzeczeniem niepełnosprawności.
- Narodowy Stary Teatr im. H. Modrzejewskiej w Krakowie: w 2010 roku w części administracyjnej przebudowane zostały toalety pod kątem dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Dom Pracy Twórczej w Radziejowicach: w 2010 roku we współpracy z Fundacją „Latająca Akademia” zorganizowana została plenerowa impreza integracyjną dla dzieci uzdolnionych muzycznie. Nowy Dom Sztuki w całości jest dostosowany dla osób niepełnosprawnych. Dom pracy twórczej stale współpracuje z Domem pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w Hamerni (gmina Radziejowice), organizując zwiedzanie zespołu pałacowo-parkowego oraz wystaw czasowych dla osób (dzieci i dorosłych) z różnymi rodzajami niepełnosprawności. W domu pracy twórczej jest zatrudniona jedna osoba niepełnosprawna.
- Państwowy Teatr Wybrzeże w Gdańsku: w 2010 roku oddano do użytku nowy obiekt (nawa scena), który w całości dostosowany jest do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Teatr im. S. Jaracza w Olsztynie: osoby niepełnosprawne ruchowo mają możliwość dotarcia do budynku Teatru na wózkach inwalidzkich. Wybudowany podjazd do budynku i pochylnia na widownię Dużej Sceny umożliwiły obejrzenie spektakli przez niepełnosprawnych. W drugim półroczu 2010 roku rozpoczęto rewitalizację i rozbudowę budynku teatru. Obiekt dostosowany będzie do potrzeb ludzi niepełnosprawnych w myśl najnowszych rozwiązań architektonicznych (winda, podjazdy, ciągi komunikacyjne). W trakcie remontu teatru działalność realizowana jest w siedzibie zastępczej, nie dostosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych, w związku z tym część spektakli prezentowana jest w Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych – budynku spełniającym potrzeby osób niepełnosprawnych (podjazdy, ciągi komunikacyjne, toalety).
- Ośrodek Praktyk Teatralnych „Gardzienice”: budynek nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, podejmowane są starania, by pomimo barier architektonicznych umożliwić osobom niepełnosprawnym korzystanie z oferty kulturalnej ośrodka. Pomocy osobom niepełnosprawnym, które chcą uczestniczyć w przedstawieniach „Gardzienic”, udzielają studenci Akademii Praktyk Teatralnych i pracownicy ośrodka.
- Pomieszczenia galerii w Lublinie nie są przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych - obiekt jest wpisany do rejestru zabytków i nie ma obecnie możliwości likwidacji znajdujących się w nim barier architektonicznych. Główna sala ośrodka, znajdująca się w Gardzienicach, w budynku zabytkowej oficyny pałacowej pozwala na dostęp dla osób niepełnosprawnych (brak barier architektonicznych), jednak brak jest odpowiedniej infrastruktury sanitarnej. W 2009 roku dokonano adaptacji budynku gospodarczego tzw. Szopy na salę prób i zgromadzeń, sala spełnia wymogi dostępności dla niepełnosprawnych. Przewidziano także remont innych obiektów, z ich przystosowaniem do potrzeb niepełnosprawnych: pałacu w Gardzienicach, spichlerza oraz

oficyny północnej. Prace w Spichlerzu już rozpoczęto, pałac i oficyna pałacowa północna będą przebudowywane w latach 2011-2012.

- Teatr Polski we Wrocławiu: wszystkie sceny są dostosowane pod względem funkcjonalnym do obsługi widzów niepełnosprawnych ruchowo. W latach 2011-2012 zostanie przeprowadzony remont Dużej Sceny, podczas którego zostanie zainstalowany system symultaniczny (odsłuch przez aparaty wzmacniające sygnał dźwiękowy w obszarze widowni) dla widzów niepełnosprawnych słuchowo. Teatr zatrudnia jedną osobę niepełnosprawną.
- Państwowe Muzeum Auschwitz–Birkenau: działające w ramach Muzeum Międzynarodowe Centrum Edukacji o Auschwitz i Holokauście we współpracy z Działem Zbiorów Muzeum realizowało w 2010 roku program adresowany do młodzieży ze specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, uczestników warsztatów terapii zajęciowej i innych grup zorganizowanych w wieku gimnazjalnym, ponadgimnazjalnym oraz dorosłych, u których stwierdzono niepełnosprawność umysłową w stopniu lekkim i umiarkowanym. Celem było stworzenie lekcji muzealnej, poziomem i treścią dostosowanej do percepcji odbiorców, która zastąpiłaby standardowe oprowadzanie po terenie byłego obozu. W ciągu roku Muzeum może przyjąć do 900 osób w grupach 30 osobowych.
- Istnieją przewodniki po Państwowym Muzeum Auschwitz-Birkenau, dostępne w dwóch wersjach: wydrukowany alfabetem Braille'a dla osób niewidomych oraz wydrukowany dużą czcionką dla osób słabowidzących. Oba wydawnictwa dostępne są nieodpłatnie. Projekt przygotowano wraz z Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci Niewidomych i Słabowidzących w Krakowie. Przewodnik to pierwszy etap dostosowywania oświęcimskiego Muzeum dla osób niewidomych. Ich potrzeby uwzględniono także w projekcie nowej wystawy głównej. W przyszłości powstaną duże modele terenów byłych obozów Auschwitz i Auschwitz II - Birkenau wykonane z brązu, które dadzą niewidomym wyobrażenie przestrzeni Miejsca Pamięci, a także powstanie system informacyjny z wykorzystaniem alfabetu Braille'a.
- Centralne Muzeum Morskie w Gdańsku: trwa budowa nowego obiektu - Ośrodka Kultury Morskiej, której zakończenie planowane jest na jesień roku 2011. Obiekt będzie w całości dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Nowoczesna winda uruchomiona na potrzeby osób niepełnosprawnych w Spichlerzach na Ołowiance w roku 2005 została zaopatrzona także w napisy w alfabecie Braille'a.
- Muzeum Narodowe w Poznaniu: od stycznia do maja 2010 roku w Galerii Malarstwa i Rzeźby testowany był program komputerowy dla osób niedosłyszących i niesłyszących (SITex), w ramach współpracy z Uniwersytetem Adama Mickiewicza w Poznaniu. Pracownicy Działu Edukacji przygotowali specjalne opisy do obrazów, które tłumaczone były na język migany. Test obejmował prezentację stanowisk komputerowych w dwóch galeriach muzeum z odpowiednim programem i opisami w języku migany oraz spotkania z grupami niepełnosprawnych, którzy korzystali z tych stanowisk i je opiniowali.
- Przez cały rok szkolny prowadzony jest projekt "Sztuka życia", w jego ramach Muzeum Narodowe raz w miesiącu zaprasza uczniów Zespołu Szkół Specjalnych Nr 103 w Poznaniu, placówki przeznaczonej dla dzieci i młodzieży z głębszą i głęboką niesprawnością intelektualną. Uczniowie uczestniczą w zajęciach muzealnych, zdobywając doświadczenia, dzięki którym mogą rozwijać i doskonalić umiejętności manualne i plastyczne, a także zdolność patrzenia. Uczniowie nabywają kompetencje społeczne i sprawdzają się w środowisku pozaszkolnym.

- Muzeum Stutthof w Sztutowie: oferuje osobom niepełnosprawnym audiowizualny przewodnik, jak również możliwość przetransportowania osób do miejsc odległych podczas zwiedzania lub uroczystości pojazdem elektrycznym.
- Zamek Królewski na Wawelu: dzieciom i młodzieży z różnymi dysfunkcjami umożliwiono uczestnictwo w interaktywnych zajęciach edukacyjnych, z wykorzystaniem specjalnie przygotowanych pomocy dydaktycznych, w tym dotykowe „oglądanie” obiektów - dla dzieci niewidomych i niedowidzących, zajęcia dostosowane do stopnia i rodzaju niepełnosprawności – dla głuchych i niedosłyszących oraz z upośledzeniem umysłowym. Organizowane było „dotykowe” zwiedzanie Wzgórza Wawelskiego z pomocą makiety (znajdującej się na terenie dziedzińca wawelskiego) z opisem budowli alfabetem Braille’a. Opracowano Program „Zwiedzanie z audio-guide”. Muzeum w planuje testowanie urządzeń do jego realizacji w 2011 roku.
- Muzeum Pałac w Wilanowie: dla osób niesłyszących i słabosłyszących przygotowano zajęcia w języku migowym (w PJM, jak i systemie językowo - migowym oraz systemie łączącym PJM z polskim językiem mówionym). W czasie zajęć wykorzystywane są karty pracy uwzględniające specyfikę językową uczestników. Dla osób niewidomych i słabowidzących rekomendowane jest łączenie zajęć odbywających się w Pałacu, w czasie których stosowana jest technika żywej audiodeskrypcji, z warsztatami stacjonarnymi wykorzystującymi szeroki wybór zrekonstruowanych rekwizytów przeznaczonych do oglądania dotykowego.
- W ofercie edukacyjnej znajdują się również spektakle teatralne, spośród których dla osób niesłyszących i słabosłyszących poleca się pantomimę, a dla osób niewidomych i słabowidzących spektakle wykorzystujące barwny język staropolski oraz rekwizyty przeznaczone do „oglądania” dotykowego. Znaczna część spektakli jest dostępna dla odbiorców z niepełnosprawnością intelektualną.
- Na trasie zwiedzania umieszczono opisy podzielone na kilka stopni zaawansowania i pogłębiania wiedzy, uwzględniające specyfikę komunikacyjną osób niesłyszących i słabosłyszących. Dla osób niewidomych i słabowidzących w holu Muzeum (obok szatni) umieszczono makietę bryły Pałacu, która przeznaczona jest do „oglądania” dotykowego i stanowi wprowadzenie do wizyty w Muzeum. Dostępne są audioprzewodniki, które ułatwiają zwiedzanie osobom niewidomym i słabowidzącym. Trwają zaawansowane prace nad udostępnieniem audioprzewodniczej ścieżki audiodeskrypcyjnej – dedykowanej gościom z trudnościami w widzeniu. Planowany czas zakończenia prac – czerwiec 2011.
- Integralną częścią Muzeum Pałacu w Wilanowie jest Wirtualne Muzeum dostępne poprzez wortal znajdujący się pod adresem www.wilanow-palac.pl. Wortal, oprócz informacji praktycznych o Muzeum, zawiera ogromną bazę wiedzy dotyczącą zarówno samego pałacu w Wilanowie, jego właścicieli i mieszkańców, jak również szerokiego kontekstu historii, historii sztuki, kultury, obyczaju, tradycji sarmackich. Dzięki temu stanowi narzędzie mogące służyć w nauczaniu na odległość, ułatwianiu dostępu do zbiorów i opowieści Muzeum osobom niemającym bezpośredniego dostępu do Muzeum rzeczywistego. Przy projektowaniu Wirtualnego Muzeum uwzględniono działanie syntezatorów mowy, które odczytują treści dostępne na wortalu (głównie na potrzeby osób niewidomych, ale nie tylko).

Dofinansowanie ze środków PFRON udzielone instytucjom kultury w ramach programu
PITAGORAS na zakup urządzeń wspomagających słyszenie osób z dysfunkcją słuchu

województwo	Nazwa instytucji kultury	Kwota	Rok udzielenia dofinansowania
dolnośląskie	Teatr Muzyczny Capitol we Wrocławiu	47.627,95	2004
	Teatr Muzyczny Capitol we Wrocławiu	399.460,50	2005
lubelskie	Filharmonia im. Wieniawskiego w Lublinie	507.763,51	2005
lubuskie	Klub Kultury Filmowej w Zielonej Górze	48.587,76	2008
łódzkie	Teatr Lalek „ARLEKIN” w Łodzi	120.587,85	2004
	Teatr Powszechny w Łodzi	246.102,43	2006
	Teatr Powszechny w Łodzi	45.595,40	2008
małopolskie	Teatr Lalki Maski i Aktora GROTESKA*	233.894,00	2005
	Teatr Lalki Maski i Aktora GROTESKA	214.483,50	2006
	Miejski Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Chrzanowie	44.562,86	2008
	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Trzebini	22.281,42	2008
mazowieckie	Państwowy Zespół Pieśni i Tańca Mazowsze im. T. Sygietyńskiego w Karolinie*	300.000,00	2005
	Fundacja K. Jandy na Rzecz Kultury w Warszawie	319.673,64	2005
	Teatr Dramatyczny m.st. Warszawy	144.477,61	2006
	Zespół Pieśni i Tańca Mazowsze *	299.793,47	2006
	Teatr Narodowy w Warszawie*	82.450,00	2008
	Teatr Powszechny im J Kochanowskiego w Radomiu	141.553,75	2008
	Teatr Wielki Opera Narodowa w Warszawie*	88.806,20	2008
opolskie	Opolski Teatr Lalki i Aktora im. A. Smółki w Opolu	10.932,11	2004
	Teatr im. Kochanowskiego w Opolu	19.504,19	2005
podkarpackie	Teatr im. Wandy Siemaszkowej w Rzeszowie	213.299,39	2004
	Miejski Dom Kultury w Stalowej Woli	62.819,25	2008
podlaskie	Białostocki Teatr Lalek w Białymstoku	212.787,00	2005
	Białostocki Teatr Lalek w Białymstoku	148.557,63	2006
	Teatr Lalki i Aktora w Łomży*	134.978,40	2006
	Teatr Dramatyczny im. Aleksandra Węgierki w Białymstoku	206.557,00	2006
	Teatr Lalki i Aktora w Łomży	110.602,80	2007
	Opera i Filharmonia Podlaska Europejskie Centrum Sztuki w Białymstoku	46.892,18	2008
pomorskie	Teatr Muzyczny w Gdyni	896.508,22	2004
	Państwowa Opera Bałtycka w Gdańsku	91.319,00	2005
	Teatr Lalki „Tęcza”	18.550,80	2005
	Polska Filharmonia Bałtycka w Gdańsku	622.429,13	2006
śląskie	Teatr Rozrywki w Chorzowie	69.358,50	2004
	Teatr Dzieci Zagłębia im Jana Dormaniana w Będzinie	46.094,75	2005
	Śląski Teatr Lalki i Aktora Ateneum w Katowicach	67.003,84	2008
warmińsko-mazurskie	Centrum Kultury i Współpracy Międzynarodowej „Światowid” w Elblągu	20.902,02	2008
wielkopolskie	Teatr im W Bogusławskiego w Kaliszu	249.875,15	2004
	Teatr Wielki im. Moniuszki w Poznaniu*	359.537,00	2005
	Teatr im. Fredry w Gnieźnie	357.950,70	2005

	Teatr Wielki w Poznaniu	359.343,00	2006
zachodniopomorskie	Filharmonia Szczecińska w Szczecinie	128.113,00	2005
Suma przyznanego dofinansowania		7.713.988,96	2004-2008
Suma wypłaconego dofinansowania		6.214.529,89	2004-2008

*Dofinansowanie przyznane, ale nie wypłacone w danym roku

Z powodu ograniczeń w finansowaniu wszystkich zadań PFRON, realizacja programu „Pitagoras 2007” w części dotyczącej wsparcia uczestniczenia osób niepełnosprawnych z dysfunkcją słuchu w działalności instytucji kulturalnych została zakończona w marcu 2009 roku.

Ustawa o sporcie przewiduje, że w założeniach budowlanych oraz modernizacyjnych obiektów sportowych uwzględnia się wymagania bezpieczeństwa i higieny oraz warunki umożliwiające korzystanie z tych obiektów przez osoby niepełnosprawne.

Postanowienia te precyzuje rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie zasad i trybu opiniowania projektów urządzeń sportowych i sprzętu sportowego pod względem ich zgodności z wymaganiami bezpieczeństwa i higieny użytkowania oraz korzystania z nich przez osoby niepełnosprawne:

- wniosek w sprawie wydania opinii o zgodności projektu urządzenia sportowego lub sprzętu sportowego z wymaganiami bezpieczeństwa i higieny użytkowania oraz korzystania z nich przez osoby niepełnosprawne wytwórca może złożyć w Instytucie Sportu w Warszawie lub akademiach wychowania fizycznego,
- opiniowania projektów urządzeń sportowych i sprzętu sportowego dokonuje się na podstawie: Polskich Norm, przepisów o bezpieczeństwie i higienie właściwych dla projektowania i użytkowania tych urządzeń lub sprzętu, dyrektyw nowego podejścia UE. W razie braku Polskich Norm podstawą opiniowania są wymagania dotyczące projektowania i użytkowania urządzeń lub sprzętu, wydane przez upoważnione organy i instytucje (krajowe), postanowienia organizacji międzynarodowych (regionalnych) dla tego typu urządzeń lub sprzętu.
- opinia powinna odrębnie stwierdzać zgodność projektu urządzenia lub sprzętu sportowego z wymaganiami dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny użytkowania, korzystania z nich przez osoby niepełnosprawne.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy w sprawie obiektów hotelarskich i innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie określa, między innymi, minimalne wymagania w zakresie dostosowania obiektów hotelarskich do potrzeb osób niepełnosprawnych:

1. Obiekty hotelarskie powinny spełniać wymagania w zakresie dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych, w zakresie określonym dla budynków zamieszkania zbiorowego w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, a także następujące wymagania dodatkowe:

- w obiektach powyżej 50 jednostek mieszkalnych co najmniej jedna jednostka mieszkalna powinna być dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych, w obiektach większych - dla każdego kolejnych rozpoczętych 100 jednostek mieszkalnych co najmniej jedna,
- ogólnodostępne elementy wyposażenia obiektu (urządzenia komunikacji wewnętrznej, przyciski i wyłączniki) powinny być umieszczane na wysokości 90-110 cm,
- co najmniej jeden telefon ogólnodostępny przystosowany do korzystania przez osoby niepełnosprawne umieszczony na wysokości 90-110 cm,
- co najmniej jedno stanowisko recepcyjne powinno dysponować ladą o wysokości nieprzekraczającej 90 cm, z podjazdem o wysokości co najmniej 67 cm, lub powinno być wydzielone osobne stanowisko obsługi osób poruszających się na wózkach,

- w salach gastronomicznych i wielofunkcyjnych należy przystosować miejsca umożliwiające korzystanie z usług osobom na wózkach,
- przyciski sterujące windami powinny być opisane w sposób czytelny dla niewidzących, a windy wyposażone w sygnalizację dźwiękową,
- dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych jednostki mieszkalne powinny być wyposażone w poręcze i uchwyty ułatwiające korzystanie z urządzeń higieniczno-sanitarnych, należy zapewnić umeblowanie umożliwiające korzystanie osobom poruszającym się na wózkach, w tym wysokość podjazdu min. 67 cm pod płytę stołu, biurka i umywalki,
- wyłączniki światła, sygnalizacja przywoławcza, telefon i sterowanie telewizorem powinny być dostępne z łóżka.

2. Kempingi, niezależnie od wymagań dla budynków usytuowanych na ich terenie, powinny spełniać następujące wymagania dodatkowe:

- co najmniej 2 stanowiska obozowania dla osób niepełnosprawnych położone w najbliższej odległości od urządzeń ogólnodostępnych,
- parking przy recepcji powinien posiadać stanowisko postojowe dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- stanowiska obozowania dla osób niepełnosprawnych powinny dysponować dojazdem dla samochodów,
- ciągi komunikacyjne powinny zostać utwardzone, mieć szerokość co najmniej 180 cm i umożliwiać dostęp ze stanowisk dla osób niepełnosprawnych do wszystkich urządzeń ogólnodostępnych,
- co najmniej jeden ustęp powinien być dostępny dla osoby na wózku.

3. Nie wymagają dostosowywania do potrzeb osób niepełnosprawnych:

- schroniska górskie pozbawione dojazdu drogą publiczną,
- schroniska młodzieżowe i domy wycieczkowe mające mniej niż 150 miejsc noclegowych.

Nie ma obowiązku dostosowania istniejących hoteli mieszczących się w obiektach historycznych do potrzeb osób niepełnosprawnych między innymi z uwagi na brak możliwości ingerencji w historyczną tkaninę budynku, z uwagi na układ konstrukcyjny lub brak miejsca w obiekcie. Ograniczenia wynikają z wymagań konserwatorskich w odniesieniu do obiektów wpisanych do rejestru zabytków lub innych obiektów usytuowanych na obszarach objętych ochroną konserwatorską.

Ustawa o usługach turystycznych zobowiązuje do umieszczenia na widocznym miejscu w obiekcie hotelarskim informacji o przystosowaniu obiektu do obsługi osób niepełnosprawnych.

Dofinansowanie ze środków PFRON prac budowlanych w zakresie dostosowania obiektów hotelowych, kempingów do wymagań w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych jest możliwe, o ile obiekty te służą rehabilitacji osób niepełnosprawnych, a podmiot ubiegający się o dofinansowanie spełnia warunki określone w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej w sprawie określenia zadań samorządu województwa, które mogą być dofinansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Informacje dotyczące dostępności obiektów budowlanych i transportu – także odpowiedź na pytania dotyczące artykułu 9.

Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie określenia grup osób, którym przysługuje ulga w opłacie lub zwolnienie z opłaty za wstęp do muzeów państwowych oraz rodzajów dokumentów potwierdzających ich uprawnienia gwarantuje zwolnienie z opłaty za wstęp lub

wstęp ulgowy osobom o udokumentowanej niepełnosprawności (legitymacje dokumentujące niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności, inne dokumenty potwierdzające uprawnienia do korzystania z ulgi w opłacie za wstęp do muzeów w państwach członkowskich UE, Konfederacji Szwajcarskiej oraz państwach członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu - stronach umowy o EOG).

Ustawa Prawo pocztowe przewiduje zwolnienie z opłaty pocztowej za przyjęcie, przemieszczenie i doręczenie przesyłek dla ociemniałych nadawanych przez:

- osobę legitymującą się orzeczeniem właściwego organu orzekającego o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności z tytułu uszkodzenia narządu wzroku i adresowaną do biblioteki lub organizacji osób niewidomych lub ociemniałych bądź do organizacji, których celem statutowym jest działanie na rzecz osób niewidomych lub ociemniałych,
- bibliotekę, organizację osób niewidomych lub ociemniałych bądź organizację, których celem statutowym jest działanie na rzecz osób niewidomych lub ociemniałych, i adresowaną do osoby niewidomej lub ociemniałej,
- osobę niewidomą lub ociemniałą bądź skierowaną do tej osoby zawierającą wyłącznie informacje utrwalone pismem wypukłym.

W ramach programu pomocowego UE „Rekompensata kosztów poniesionych na świadczenie usług ustawowo zwolnionych z opłat pocztowych” dokonywana była rekompensata służąca celom kulturalnym (1/ pomoc przyznawania konsumentom indywidualnym – zwolnienie z opłat pocztowych przesyłek nadanych przez osoby niewidome lub ociemniałe, bibliotek, organizacje osób niewidomych i organizacje, których celem statutowym jest działanie na rzecz osób niewidomych, 2/ pomoc przeznaczona na wspieranie kultury – zwolnienie od opłat pocztowych przesyłek zawierających obowiązkowe egzemplarze biblioteczne). W latach 2004-2010 budżet wyniósł 10,43 mln zł. Pomoc została przedłużona na lata 2011-2012.

Ustawa o opłatach abonamentowych zwalnia od opłat abonamentowych osoby zaliczone do I grupy inwalidów lub całkowicie niezdolne do pracy i samodzielnej egzystencji, o znacznym stopniu niepełnosprawności, trwałej lub okresowej całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, osoby niesłyszące, u których stwierdzono całkowitą głuchotę lub obustronne upośledzenie słuchu (mierzone na częstotliwości 2.000 Hz o natężeniu od 80 dB), osoby niewidome, których ostrość wzroku nie przekracza 15 %.

Rozporządzenie Ministra Transportu w sprawie warunków i trybu rejestracji odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych przewiduje, że rejestracji odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych dokonuje się w placówkach operatora publicznego. Rejestracji odbiornika można dokonać także przez internet. Zgodnie z przyjętą praktyką wnioski osoby niepełnosprawnej może być odebrany z jej domu.

3. GWARANCJE, ŻE REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE OCHRONY WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ NIE BĘDĄ STANOWIŁY BARIERY DYSKRIMINUJĄCEJ OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE W DOSTĘPIE DO MATERIAŁÓW ZWIĄZANYCH ZE SFERĄ KULTURY

Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych stanowi, że bez zezwolenia twórcy wolno nieodpłatnie korzystać z już rozpowszechnionego utworu tylko do własnego użytku osobistego. Wolno korzystać z już rozpowszechnionych utworów dla dobra osób niepełnosprawnych, jeżeli korzystanie to odnosi się bezpośrednio do ich upośledzenia, nie ma charakteru zarobkowego i jest podejmowane w rozmiarze wynikającym z natury upośledzenia.

4. PROMOWANIE KULTURY OSÓB NIESŁYSZĄCYCH

Przykłady działań podejmowanych w 2009 roku przez organizacje pozarządowe w celu promowania kultury osób niesłyszących, dofinansowane ze środków PFRON:

- III Europejski Festiwal Sztuki Osób Niesłyszących, 9-12 września 2009, zorganizowany przez Polski Związek Głuchych Oddział w Łodzi. Każdy dzień Festiwalu poświęcony był innej dziedzinie sztuki. Festiwal obfitował w występy taneczne, teatralne, wernisaże wystaw malarskich, fotograficznych, pokazy filmów, mody oraz wizażu.
- Ogólnopolski festyn z okazji obchodów Międzynarodowego Dnia Głuchych, 3 października 2009, zorganizowany na terenie Ogrodu Saskiego przez Polski Związek Głuchych. Oddziały PZG i koła terenowe zaprezentowały swoje dokonania, przedsięwzięcia artystyczne, warsztaty, szkolenia, oferty kursów języka migowego. Festyn był możliwością do spotkania się osób głuchych oraz okazją do poznania kultury głuchych, Polskiego Języka Migowego oraz problemów społeczności osób niesłyszących. Festyn w sposób interaktywny i twórczy pokazał, czym jest kultura głuchych i zachęcił do poznawania świata ciszy. W projekt aktywnie zaangażowane były osoby głuche - przedstawiciele ze wszystkich oddziałów PZG, Sekcja Polskiej Młodzieży Głuchej oraz Głusi artyści i aktywiści. Zadanie realizowane było przez Zarząd Główny PZG.
- Wydawanie czasopisma „Świat Ciszy” przez Polski Związek Głuchych, podejmującego szeroko pojętą problematykę osób z wadą słuchu i tworzonego w dużej mierze przez osoby niesłyszące. Na jego łamach publikowane były artykuły o osiągnięciach i problemach osób głuchych i niedosłyszących. Podstawowym celem czasopisma była promocja środowiska, a w szczególności promocja osiągnięć intelektualnych i artystycznych osób niesłyszących. Ponadto stanowiło źródło informacji o działalności Polskiego Związku Głuchych i innych instytucji. Zadanie było realizowane przez Zarząd Główny PZG. W 2010 roku czasopismo "Świat Ciszy" było dostępne tylko w wersji elektronicznej (format PDF) na stronie internetowej www.pzg.org.pl z częstotliwością: jeden numer raz na 2-3 miesiące.

Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych mogą zlecać także samorząd powiatowy i wojewódzki. Realizację tego zadania w 2009 roku podjęły 62 powiaty, do których wpłynęło 398 wniosków fundacji i organizacji pozarządowych, prowadzących działalność o charakterze lokalnym, na kwotę 10.717.664,00 zł. W ramach 281 umów wypłacono 5.362.902,00 zł, z tego 12% dotyczyło organizowania imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych. Brak jest informacji o rodzaju niepełnosprawności beneficjentów pomocy.

Działania prezentujące i promujące umiejętności twórcze artystów z niepełnosprawnościami są dofinansowywane między innymi ze środków programu „Edukacja kulturalna”. Dofinansowane przedsięwzięcia obejmowały, między innymi warsztaty artystyczne z różnych dziedzin sztuki, działania animacyjne zachęcające do aktywności twórczej, pokazy i wystawy twórczości artystycznej, budowanie względnie stałych zespołów/grup artystycznych, na przykład teatralnych.

Projekty skierowane do osób niesłyszących, dofinansowane w ramach programu, w latach 2009-2011

Organizator	Nazwa przedsięwzięcia	Dofinansowanie
Ośrodek Brama Grodzka – teatr NN w Lublinie	Sztuka Pamięci: Kielsznia. Działania edukacyjno-artystyczne	34.500 zł
Polski Związek Głuchych Oddział Łódzki	Malarstwo w terapii – konkurs Twórczości i warsztat malarski niesłyszących	35.000 zł
Polski Związek Głuchych Zarząd Główny Oddziału podkarpackiego w Rzeszowie	Warsztaty malarskie niesłyszących	45.000 zł

Patrz także odpowiedź na pytanie 6 dotyczące artykułu 24.

5. WSPIERANIE UDZIAŁU OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W ZAJĘCIACH SPORTOWYCH

Ustawa o kulturze fizycznej stanowi, że kultura fizyczna jest częścią kultury narodowej, chronionej przez prawo. Obywatele, bez względu na wiek, płeć, wyznanie, rasę oraz stopień i rodzaj niepełnosprawności korzystają z równego prawa do różnych form kultury fizycznej. Ustawa zawiera także postanowienia dotyczące udziału polskiej reprezentacji w igrzyskach paraolimpijskich oraz reprezentowania Polski w Międzynarodowym Komitecie Paraolimpijskim.

Do tworzenia warunków prawno-organizacyjnych i ekonomicznych rozwoju kultury fizycznej zobowiązane są organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego.

Zasady uprawiania sportu przez osoby niepełnosprawne określają przepisy statutów i regulaminów organizacji krajowych i międzynarodowych zajmujących się sportem osób niepełnosprawnych.

Rada Sportu Osób Niepełnosprawnych została powołana przez Ministra Sportu i Turystyki w 2008 roku i ma za zadanie:

- opracowywanie propozycji kierunków rozwoju sportu osób niepełnosprawnych,
- inicjowanie działań, wspieranie i promowanie propozycji zadań,
- przekazywanie kierownictwu Ministerstwa własnych opracowań i opinii oraz wniosków w sprawach związanych ze sportem osób niepełnosprawnych.

W pracach Rady bierze udział 10 członków powołanych przez Ministra Sportu i Turystyki oraz zaproszeni specjaliści: przedstawiciele środowiska sportu osób niepełnosprawnych, sportowcy, działacze, trenerzy będący ekspertami w poszczególnych dziedzinach sportu.

W latach 2008-2009 odbyło się 6 posiedzeń Rady. Rada opiniowała propozycje zmian legislacyjnych w obszarze sportu niepełnosprawnych, w tym założeń do ustawy o sporcie, projekt rozporządzenia w sprawie stypendiów sportowych dla członków kadry narodowej osób niepełnosprawnych oraz kwalifikacji uprawnień instruktorów sportu osób niepełnosprawnych. Dokonała oceny współpracy organizacji sportu niepełnosprawnych z mediami, omawiała problemy w zakresie informowania o sporcie niepełnosprawnych, przyjęła założenia do projektu ogólnopolskiej kampanii społecznej promującej sport osób niepełnosprawnych. Oceniono udział polskiej ekipy w Igrzyskach Paraolimpijskich Pekin 2008. Omówiono perspektywy rozwoju sportu osób niepełnosprawnych, w tym sygnalizowano problemy związane z rozwojem sportu wyczynowego oraz wskazano propozycje rozwiązań.

Ustawa o grach hazardowych ustanowiła Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej, na który przeznaczają się 80% wpływów z dopłat do stawek, cen losów lub innych dowodów udziału w grze. Środki Funduszu są przeznaczane na modernizację, remonty i dofinansowanie

inwestycji w obiekty sportowe oraz rozwijanie sportu dzieci, młodzieży i osób niepełnosprawnych

Rozporządzenie Ministra Sportu w sprawie dofinansowania zadań ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej określa szczegółowo warunki uzyskiwania dofinansowania na modernizację, remonty i inwestycje obiektów sportowych oraz rozwijanie sportu wśród dzieci, młodzieży i osób niepełnosprawnych, tryb składania wniosków o dofinansowanie oraz przekazywania środków na realizację zadań.

Dofinansowanie bądź finansowanie obejmuje:

- zajęcia sportowe,
- udział w zajęciach sekcji sportowych i rekreacyjnych,
- udział w imprezach rekreacyjno-sportowych i integracyjnych,
- udział w letnich i zimowych obozach rekreacyjno-sportowych,
- poradnictwo medyczne,
- działania animatorów sportu osób niepełnosprawnych,
- przygotowanie do i udział w letnich i zimowych igrzyskach paraolimpijskich, mistrzostwach świata i Europy i innych imprezach mistrzowskich rangi międzynarodowej i krajowej, letnich i zimowych igrzyskach głuchych,
- przygotowanie do i udział w mistrzostwach świata i mistrzostwach Europy w nieolimpijskich dyscyplinach sportu,
- udział w szkoleniach centralnych, zgrupowaniach i konsultacjach,
- poradnictwo i konsultacje medyczne oraz badania lekarskie i diagnostyczne,
- szkolenie trenerów, instruktorów, fizjoterapeutów, klasyfikatorów i wolontariuszy sportu osób niepełnosprawnych,
- promocja sportu osób niepełnosprawnych,
- zakup sprzętu sportowego.

W prowadzeniu zajęć sportowych dla osób niepełnosprawnych uczestniczą animatorzy sportu osób niepełnosprawnych (wynagradzani w ramach umowy zlecenia). Zajęcia finansowane są przez Fundusz, kluby sportowe, jednostki samorządu terytorialnego, sponsorów. Zajęcia odbywają się z osobami o różnym stopniu i rodzaju niepełnosprawności. Celem dodatkowym jest zwiększanie aktywności i efektywności działań stowarzyszeń kultury fizycznej, aktywizacja lokalnych struktur samorządu terytorialnego do współpracy.

Zajęcia sekcji sportowych i rekreacyjnych obejmują zajęcia z dziećmi i młodzieżą w jednostkach terenowych i oddziałach regionalnych stowarzyszeń kultury fizycznej o zasięgu ogólnopolskim oraz lokalnych organizacjach. Realizowany jest także program rekreacji ruchowej dla osób niepełnosprawnych w starszym wieku.

Organizacja imprez rekreacyjno-sportowych i integracyjnych (imprezy ogólnopolskie, regionalne, dla wszystkich grup wiekowych i osób o różnym poziomie sprawności fizycznej) pozwala realizować program rekreacji ruchowej osób niepełnosprawnych w starszym wieku. Ma on przede wszystkim na celu promowanie wszelkich form aktywności fizycznej osób niepełnosprawnych.

Udział osób niepełnosprawnych w letnich i zimowych obozach rekreacyjno-sportowych ma na celu rozbudzenie zainteresowań sportowych, odpowiednio od potrzeb i możliwości uczestnika oraz wyrabianie nawyków zdrowego, sportowego stylu życia. Oferta adresowana jest także do osób niepełnosprawnych w starszym wieku.

Udział sportowców niepełnosprawnych w igrzyskach paraolimpijskich, mistrzostwach świata i Europy i innych imprezach mistrzowskich rangi międzynarodowej i krajowej - w tych ramach organizowane są imprezy rangi mistrzostw świata, mistrzostw Europy, inne imprezy rangi międzynarodowej i krajowej oraz dofinansowanie udziału polskich zawodników w tego rodzaju imprezach.

Szkolenie centralne, zgrupowania i konsultacje (dotyczy sportu wyczynowego osób niepełnosprawnych, jak również upowszechniania sportu) obejmuje zawodników biorących udział w przygotowaniach do startu w igrzyskach paraolimpijskich, mistrzostwach świata, mistrzostwach Europy i innych imprezach o randze międzynarodowej. Jest jednym z elementów programu przygotowań do igrzysk paraolimpijskich.

Szkolenie trenerów, instruktorów, fizjoterapeutów, klasyfikatorów i wolontariuszy sportu osób niepełnosprawnych na potrzeby sportu wyczynowego i upowszechniania sportu (kursy, szkolenia, konferencje, konsultacje).

Promocja sportu osób niepełnosprawnych dotyczy zarówno sportu wyczynowego, jak również upowszechniania sportu. Wydawane są informatory, foldery, poradniki metodyczne i szkoleniowe oraz przeprowadzane są kampanie reklamowe mające na celu podnoszenie świadomości społeczeństwa. Opracowywane są także kalendarze, biuletyny informacyjne, kasety szkoleniowe.

Zakup sprzętu sportowego – na potrzeby sportu wyczynowego i upowszechniania sportu.

Na podstawie ustawy o sporcie opieka medyczna nad zawodnikami zakwalifikowanymi do kadry narodowej osób niepełnosprawnych oraz kadry paraolimpijskiej jest finansowana z budżetu państwa. Opieka medyczna, obejmująca profilaktykę zdrowotną, leczenie, rehabilitację i działania koordynujące procesy leczenia i rehabilitacji, zapewniana jest przez Centralny Ośrodek Medycyny Sportowej w Warszawie.

W 2008 roku z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej wydano 26.876.686 zł, na realizację programu przygotowań do Igrzysk Paraolimpijskich z budżetu państwa wydano 1.997.679 zł. Na stypendia, nagrody dla zawodników i trenerów oraz świadczenia dla byłych paraolimpijczyków wydano 2.834.627 zł. Na realizację zadań w 2009 roku wydano z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej 31.436.442 zł. Z budżetu państwa wydano 1.921.002 zł na przygotowania do Igrzysk Paraolimpijskich. Na stypendia, nagrody dla zawodników i trenerów oraz świadczenia dla byłych paraolimpijczyków wydano 7.517.644 zł.

Liczba uczestników

	2008	2009
Udział w zajęciach sekcji sportowych i rekreacyjnych	17.402	21.463
Udział w imprezach rekreacyjno-sportowych	37.106	38.875
Udział sportowców niepełnosprawnych w szkoleniu centralnym i zgrupowaniach	4.389	4.048
Udział sportowców niepełnosprawnych w igrzyskach paraolimpijskich, MŚ, ME i innych imprezach mistrzowskich rangi międzynarodowej i krajowej	8.360	9.057
Poradnictwo i konsultacje medyczne oraz badania diagnostyczne	214	2.701
Zajęcia sportowe dla osób niepełnosprawnych	10.467	5.315
Udział osób niepełnosprawnych w obozach rekreacyjno-sportowych	4.684	4.716
Szkolenie trenerów, instruktorów, fizjoterapeutów, klasyfikatorów i wolontariuszy	1.512	919

Ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej dofinansowywane są obiekty sportowe będące budynkami użyteczności publicznej, które muszą spełniać wymogi wynikające z rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. Na etapie składania wniosku o dofinansowanie sprawdzane jest, czy każdy planowany budynek bądź remontowany obiekt sportowy jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Stypendia, nagrody dla zawodników niepełnosprawnych oraz trenerów, świadczenia dla byłych paraolimpijczyków i byłych sportowców głuchych przyznawane są zgodnie z:

- rozporządzeniem Ministra Sportu i Turystyki w sprawie stypendiów sportowych dla członków kadry narodowej osób niepełnosprawnych i kadry paraolimpijskiej - pomoc

- stypendialna dla sportowców niepełnosprawnych, którzy zdobyli medale na igrzyskach paraolimpijskich oraz imprezach rangi mistrzostw świata i mistrzostw Europy.
- ustawą o kulturze fizycznej oraz rozporządzeniami Ministra Sportu i Turystyki w sprawie:
 - wykazu zawodów sportowych osób niepełnosprawnych odbywających się przed 1992 rokiem,
 - wykazu zawodów sportowych osób głuchych odbywających się przed 2001 rokiem
 - wypłaty dla sportowców niepełnosprawnych - zdobywców medali na igrzyskach paraolimpijskich, po zakończeniu kariery sportowej i spełnieniu kryteriów określonych w ustawie (świadczenia wypłacane są wszystkim uczestnikom paraolimpiad i igrzysk głuchych od pierwszych zawodów będących odpowiednikami igrzysk, to znaczy uczestnikom paraolimpiad od 1972 roku, a uczestnikom igrzysk głuchych od 1924 roku).
 - rozporządzeniem Ministra Sportu i Turystyki w sprawie przyznania nagród i wyróżnień zawodnikom nieposiadającym licencji zawodnika - nagrody dla sportowców niepełnosprawnych, którzy zdobyli medale na igrzyskach paraolimpijskich oraz imprezach rangi mistrzostw świata i mistrzostw Europy,
 - rozporządzeniem Ministra Sportu i Turystyki w sprawie nagradzania za szczególne osiągnięcia w dziedzinie kultury fizycznej – nagrody dla trenerów i instruktorów za osiągnięcie przez szkolonych zawodników wysokich wyników sportowych we współzawodnictwie międzynarodowym.

Na podstawie ustawy o kulturze fizycznej utworzony został Polski Komitet Paraolimpijski, będący związkiem stowarzyszeń i innych osób prawnych, których celem statutowym jest organizacja, upowszechnianie oraz działalność na rzecz rozwoju sportu osób niepełnosprawnych. Komitet realizuje cele i zadania ruchu paraolimpijskiego oraz zajmuje się organizacją, upowszechnianiem i działalnością na rzecz rozwoju sportu osób niepełnosprawnych. Jest członkiem Międzynarodowego Komitetu Paraolimpijskiego i Europejskiego Komitetu Paraolimpijskiego.

Członkowie Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego:

- Polski Związek Sportu Niepełnosprawnych "Start",
- Polskie Towarzystwo Społeczno-Sportowe "Sprawni Razem",
- Polski Związek Tenisa na Wózkach,
- Fundacja Aktywnej Rehabilitacji,
- Stowarzyszenie Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki Niewidomych i Słabowidzących "CROSS",
- Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem.

Podstawowe działania Komitetu to:

- propagowanie idei paraolimpizmu,
- współudział w organizowaniu i inspirowaniu sportu paraolimpijskiego w Polsce oraz reprezentowanie go na arenie międzynarodowej (organizowanie imprez integracyjnych o charakterze sportowym, szkoleń dla zawodników oraz konferencji szkoleniowych dla trenerów, lekarzy, fizjoterapeutów i animatorów sportu niepełnosprawnych, przeprowadzanie akcji promujących sport niepełnosprawnych),
- zapewnienie uczestnictwa polskiej reprezentacji narodowej w Igrzyskach Paraolimpijskich,
- pozyskiwanie środków finansowych dla prowadzenia działalności statutowej.

Polski Komitet Paraolimpijski w ramach promocji sportu paraolimpijskiego i propagowania idei paraolimpizmu, w latach 2008-2009 zrealizował następujące działania.:

- produkcja 12 odcinków telewizyjnego magazynu o różnych aspektach sportu osób niepełnosprawnych,
- produkcja 12 odcinkowego cyklu audycji radiowych – sylwetki medalistów z Igrzysk Paraolimpijskich Pekin’2008 „Najlepsi z najlepszych”,
- wydanie informatora o ekipie paraolimpijskiej i Igrzyskach Paraolimpijskich Pekin’2008,
- wydanie albumu fotograficznego przedstawiającego sylwetki medalistów Igrzysk Paraolimpijskich Pekin’2008,
- wydanie informatora o reprezentacji paraolimpijskiej i Igrzyskach Paraolimpijskich Vancouver’2010,
- wydanie multimedialnej prezentacji na płycie DVD o sporcie osób niepełnosprawnych,
- zorganizowanie w kilku miastach Polski imprezy pn. „Dzień sportu paraolimpijskiego”,
- przeprowadzenie wizualnej kampanii społecznej „Jesteś sportowcem” oraz gali laureatów na najlepszych sportowców 2008 roku,
- organizacja w Teatrze Polskim w Warszawie Gali Paraolimpijskiej Pekin’2008,
- wydanie folderu o Polskim Komitecie Paraolimpijskim,
- prowadzenie portalu internetowego poświęconego różnym aspektom sportu osób niepełnosprawnych.

Igrzyska Paraolimpijskie Pekin’2008

Polski sport paraolimpijski reprezentowało 94 zawodników w 11 dyscyplinach:

- jeździectwo – 1 ,
- kolarstwo szosowe – 3 tandemy,
- lekkoatletyka – 29,
- łucznictwo – 7,
- pływanie – 12,
- podnoszenie ciężarów – 10,
- strzelectwo – 5,
- szermierka na wózkach – 7,
- tenis na wózkach – 4,
- tenis stołowy – 10,
- wioślarstwo – 3.

Reprezentacja Polski zdobyła 30 medali w 6 dyscyplinach, w tym: 5 złotych, 12 srebrnych, 13 brązowych. W klasyfikacji generalnej według zdobytych złotych medali Polska uplasowała się na 18 miejscu, a według liczby zdobytych medali na 13 miejscu.

Igrzyska Paraolimpijskie Vancouver’2010

Reprezentanci Polski startowali w:

- narciarstwie alpejskim – 6 zawodników, w tym 5 mężczyzn i 1 kobieta
- narciarstwie biegowym/biathlonie – 7 zawodników, w tym 4 mężczyźni i 3 kobiety.

Reprezentacja Polski zdobyła 1 brązowy medal, który uplasował Polskę na 20 miejscu w generalnej klasyfikacji medalowej. Pod względem liczby zdobytych medali Polska zajęła 18 miejsce.

Medale polskich sportowców niepełnosprawnych w Letnich Igrzyskach Paraolimpijskich

Miejsce Igrzysk	Liczba krajów	Liczba zawodników		Medale złote	Medale srebrne	Medale brązowe	Razem
		Razem	Polscy zawodnicy				
1960 Rzym	17	137	-	-	-	-	-
1964 Tokio	19	239	-	-	-	-	-
1968 Tel Awiw	28	782	-	-	-	-	-
1972 Heidelberg	41	926	22	14	12	7	33
1976 Toronto	40	1287	37	25	16	12	53
1980 Arnhem	42	1.652	80	75	50	52	177

1984 Nowy Jork/Stoke Mandeville	54	2.088	34	46	39	21	106
1988 Seul	60	3.057	47	25	25	33	83
1992 Barcelona	83	3.001	40	10	12	10	32
1996 Atlanta	104	3.259	61	13	14	8	35
2000 Sydney	122	3.881	114	19	22	12	53
2004 Ateny	135	3.808	104	10	25	19	54
2008 Pekin	146	4.011	94	5	12	13	30
Razem				242	227	187	656

Medale polskich sportowców niepełnosprawnych w Zimowych Igrzyskach Paraolimpijskich

Miejsce Igrzysk	Liczba krajów	Liczba zawodników		Medale złote	Medale srebrne	Medale brązowe	Razem
		Razem	Polscy zawodnicy				
1976 Örnköldsvik	17*	250	7*	-	-	-	-
1980 Geilo	18	350	-	-	-	-	-
1984 Innsbruck	21*	457*	16	3	2	8	13
1988 Innsbruck	22	397	18	1	1	6	8
1992 Tignes- Albertville	24	475	14	2	-	3	5
1994 Lillehammer	31	492	16	2	3	5	10
1998 Nagano	32	571	26	-	-	2	2
2002 Salt Lake City	36	416	14	1	-	2	3
2006 Turyn	39	477	11	2	-	-	2
2010 Vancouver	44	505	13	-	-	1	1
Razem				11	6	27	44

6. DOSTĘP DZIECI NIEPEŁNOSPRAWNYCH, NA ZASADZIE RÓWNOŚCI Z INNYMI DZIEĆMI, DO ZABAW I ZAJĘĆ REKREACYJNYCH, WYPOCZYNKU I ZAJĘĆ SPORTOWYCH, W TYM ORGANIZOWANYCH W RAMACH SYSTEMU SZKOLNEGO

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach określa, między innymi, warunki przeprowadzania zajęć wychowania fizycznego. Zgodnie z nim stopień trudności i intensywności ćwiczeń dostosowuje się do aktualnej sprawności fizycznej i wydolności ćwiczących. Ćwiczenia są prowadzone z zastosowaniem metod i urządzeń zapewniających pełne bezpieczeństwo ćwiczących. Przy organizacji zajęć, imprez i wycieczek poza terenem szkoły lub placówki liczbę opiekunów oraz sposób zorganizowania opieki ustala się, uwzględniając wiek, stopień rozwoju psychofizycznego, stan zdrowia i ewentualną niepełnosprawność osób powierzonych opiece szkoły lub placówki, a także specyfikę zajęć, imprez i wycieczek oraz warunki, w jakich będą się one odbywać.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie warunków, jakie muszą spełniać organizatorzy wycieczek dla dzieci i młodzieży szkolnej, a także zasad jego organizowania i nadzorowania przewiduje, że organizatorzy wycieczek dla dzieci i młodzieży szkolnej są obowiązani do zapewnienia bezpiecznych warunków wycieczki i właściwej opieki wychowawczej. Organizatorzy wycieczek są również obowiązani zatrudniać odpowiednio przygotowaną kadrę pedagogiczną.

Dopuszczalna liczba uczestników wycieczki pozostających pod opieką jednego wychowawcy ulega zmniejszeniu, jeżeli uczestnikami są dzieci i młodzież niepełnosprawna wymagająca stałej opieki lub pomocy. Zmniejszenie liczby uczestników następuje w zależności od rodzaju i stopnia niepełnosprawności.

Obiekt przeznaczony na placówkę wycieczki musi spełniać wymogi dotyczące bezpieczeństwa i higieny określone odrębnymi przepisami, a w przypadku organizacji wycieczki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej obiekt musi być ponadto dostosowany do potrzeb wynikających z rodzaju i stopnia niepełnosprawności uczestników wycieczki.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki gwarantuje, że organizację i program wycieczek oraz imprez dostosowuje się do wieku, zainteresowań i potrzeb uczniów, ich stanu zdrowia, sprawności fizycznej, stopnia przygotowania i umiejętności specjalistycznych.

Informacja dodatkowa – współfinansowanie przez PFRON sportu, kultury, turystyki i rekreacji osób niepełnosprawnych

Środki PRON mogą być przeznaczone na współfinansowanie organizacji sportu, kultury, turystyki i rekreacji dla osób niepełnosprawnych, przyznawane osobom prawnym i jednostkom organizacyjnym nieposiadającym osobowości prawnej, prowadzącym działalność na rzecz osób niepełnosprawnych przez co najmniej 2 lata przed złożeniem wniosku.

Organizatorzy imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych złożyli w 2009 roku 7.055 wniosków na 41.410.625 zł (wnioskodawcami w 2.357 przypadkach były jednostki z sektora finansów publicznych, w 4.698 przypadkach jednostki spoza sektora finansów publicznych). 264.467 osób niepełnosprawnych, w tym 200.296 dorosłych i 64.171 dzieci i młodzieży uczestniczyło w imprezach sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych dofinansowanych ze środków PFRON. Wydatkowano na ten cel 12.323.482 zł. (1,73% środków PFRON będących w dyspozycji samorządów powiatowych).